

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH W TORUNIU

PROGRAM EDUKACJI LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA W NADLEŚNICTWIE GOŁĘBKU NA LATA 2015-2024

Akceptuję:

NADLEŚNICZY

[Signature]
mgr inż. Marek Malak

Nadleśniczy
Nadleśnictwa Gołębki

Zatwierdzam:

[Signature]
inż. Janusz Kaczmarek

Dyrektor
Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych
w Toruniu

Gołębki, 2014 r.

Spis treści:

I. Wprowadzenie. Podstawy prawne programu.....	3
II. Podsumowanie działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Gołębki w latach 2005-2014.....	3
III. Ustalenia Komisji Programu edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Gołębki. ...	5
IV. Charakterystyka naturalnych walorów edukacyjnych nadleśnictwa.....	8
1. REZERWATY PRZYRODY	9
2. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU.....	10
3. OBSZARY NATURA 2000	10
4. POMNIKI PRZYRODY.....	11
5. UŻYTKI EKOLOGICZNE.....	12
6. STREFA OCHRONNA WOKÓŁ GNIAZD.....	12
V. Obiekty edukacji leśnej nadleśnictwa.....	12
VI. Obiekty edukacji przyrodniczej innych podmiotów, znajdujące się na terenie nadleśnictwa.	13
VII. Potencjalni partnerzy w edukacji leśnej społeczeństwa.	13
VIII. Wydawnictwa edukacyjne o Nadleśnictwie Gołębki.....	14
IX. Plan działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Gołębki.....	15
X. Sprawozdanie z działalności edukacyjnej nadleśnictwa z 2014 roku.....	17
XI. Kronika działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Gołębki.	19

I. Wprowadzenie. Podstawy prawne programu.

Edukacja leśna ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym oraz wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarce leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe. Poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych dąży się do podnoszenia świadomości społeczeństwa – zwłaszcza u młodych – w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z lasu i jego wszystkich funkcji. Głównymi tematami realizowanymi podczas prowadzenia edukacji są: budowa i funkcjonowanie ekosystemów leśnych, znaczenie lasu (ekologiczne, produkcyjne i społeczne), zagrożenia, ochrona lasów i przyrody oraz zadania leśników i leśnictwa.

Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Gołębki utworzony został na podstawie Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku. Program ten określa zakres i zadania edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Gołębki sięga do obowiązujących w Lasach Państwowych dokumentów dotyczących edukacji leśnej społeczeństwa:

- a) „Ustawa o lasach” z dnia 28 września, 1991r. (z późniejszymi zmianami).
- b) „Polityka Leśna Państwa” przyjęta w 1997 roku.
- c) Zarządzeniem Nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku.

II. Podsumowanie działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Gołębki w latach 2005-2014.

Leśnicy prowadzili edukację przyrodniczą społeczeństwa od dawna. Większą rangę nadano tej działalności wraz z wejściem w życie w 1991 roku obowiązującej ustawy o lasach. Od tego czasu Nadleśnictwo Gołębki realizuje na szeroką skalę szereg działań edukacyjnych. Z roku na rok wzbogaca się baza edukacyjną oraz jakość prowadzonych zajęć.

Nadleśnictwo corocznie dokonywało bieżących napraw i konserwacji istniejących obiektów edukacyjnych, szczególnie ścieżki edukacyjnej i pawilonu edukacyjnego w Biskupinie.

W latach 2004-2014 Nadleśnictwo realizowało różne formy edukacji leśnej. Najczęściej były to zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem, które prowadzone były najczęściej na ścieżce dydaktycznej "Dolina rzeki Gąsawki" w Leśnictwie Oćwieka, wyposażonej w tematyczne tablice dydaktyczne. Poza tym lekcje w lesie odbywały się we wszystkich leśnictwach na nieznakowanych ścieżkach edukacyjnych.

Wiele zajęć było przeprowadzonych jako spotkania z leśnikiem w szkołach i przedszkolach. Udział uczestników w tych dwóch wymienionych wyżej formach edukacji wyniósł odpowiednio 75% i 22,6%. Najlicniejszą grupę odbiorców stanowiły dzieci szkół podstawowych w przedziale wiekowym od 7 do 12 lat. Średnia frekwencja roczna w ostatnich latach wyniosła około 3 tysięcy uczestników.

Nadleśnictwo corocznie organizowało mszę świętą hubertowską, w której udział brali przedstawiciele kół łowieckich oraz miejscowych samorządów.

Od dwóch lat Nadleśnictwo Gołębki, wspólnie z Nadleśnictwem Miradz, uczestniczy w Targach Rolnych w Bielicach, organizując stoisko edukacyjno-promocyjne. Impreza ta trwa dwa dni i przyciąga kilka tysięcy osób.

Szczególnym rodzajem działalności edukacyjnej są organizowane corocznie przy pomniku upamiętniającym żołnierzy Armii Krajowej, obchody wybuchu II Wojny Światowej.

Ponadto nadleśnictwo wydało kilka wydawnictw, w tym folder edukacyjny, który był kilkakrotnie aktualizowany i wznawiany oraz przewodnik po ścieżce dydaktycznej.

Poza tym nadleśnictwo aktywnie angażowało się w duże imprezy dzięki współpracy z lokalnymi jednostkami muzealnymi, organizacjami pozarządowymi oraz miejscowymi szkołami.

Największe z nich to udział w festynach archeologicznych organizowanych przez Muzeum Archeologiczne w Biskupinie, które corocznie odwiedza kilkadziesiąt tysięcy osób. Nadleśnictwo Gołębki w pawilonie Lasów Państwowych, przygotowywało wystawy o tematyce przyrodniczo-leśnej, we współpracy z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Toruniu i sąsiednimi nadleśnictwami. Corocznie otrzymywano wsparcie Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych w postaci wydawnictw edukacyjnych. Współpracowano również z Ośrodkiem Kultury Leśnej w Gołuchowie, z którego wypożyczano atrakcyjne eksponaty.

Nadleśnictwo i Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie, współuczestniczą w organizowanym corocznie przez Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie konkursie ekologicznym, który przebiegał pod hasłem "Zachowaj piękno Pałuk na kolejne tysiąclecie". W konkursie bierze udział kilkuset uczestników, głównie z powiatu żnińskiego i mogileńskiego. Główne kategorie to fotografia, malarstwo i techniki inne.

Nadleśnictwo współuczestniczy również w konkursie organizowanym przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Gąsawie, przebiegającym pod hasłem "Tworzymy piękny Świat". Polega on na zbiorce surowców wtórnych, a nagrodami są sadzonki. Młodzież z tej szkoły uczestniczy również aktywnie w sadzeniu drzew zarówno w lesie, jak i w zadrzewieniach.

Nadleśnictwo, głównie poprzez przekazanie sadzonek drzew i krzewów, wspierało akcję Polskiego Związku Łowieckiego "Myśliwi dzieciom, dzieci myśliwym". Wzięło w niej udział kilka miejscowych szkół.

Nadleśnictwo angażowało się również w akcje "Sprzątanie Świata", konkurs "Czysty las", "Dzień Ziemi", "Święto drzewa" itp.

III. Ustalenia Komisji Programu edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Gołębki.

Dnia 23.06.2014 r. w Nadleśnictwie Gołębki odbyło się posiedzenie Komisji Programu edukacji leśnej społeczeństwa w składzie:

1. Jarosław Dłutkowski – inżynier nadzoru w Nadleśnictwie Gołębki – przewodniczący
2. Tadeusz Chrzanowski – Główny specjalista SL, Zespół ds. Promocji i Mediów Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu - członek
3. Janina Drązek Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego w Barcinie – członek
4. Kazimierz Schultz Wicedyrektor Muzeum Archeologicznego w Biskupinie – członek
5. Jerzy Kałuża-Wierzchosławski - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Gąsawie – członek
6. Anna Pańczak – Zespół Publicznych Szkół w Rogowie – członek

Komisja Programu edukacji leśnej społeczeństwa przyjęła poniższe założenia do Programu edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2015-2024.

Podstawy prawne Programu edukacji leśnej

Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie sporządzany jest na podstawie Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych.

Edukacja leśna społeczeństwa jest zadaniem Lasów Państwowych wynikającym z założeń „Polityki Leśnej Państwa” (1997r.) i przyjętych „Kierunków rozwoju edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych” (2003 r.).

Cele edukacji leśnej w nadleśnictwie:

1. Upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym oraz wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarce leśnej.
2. Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z wszystkich funkcji lasu.
3. Budowanie zaufania społecznego dla działalności zawodowej leśników.
4. Kształtowanie całościowego obrazu współzależności między człowiekiem, społeczeństwem a przyrodą.
5. Zapoznanie z budową i funkcjonowaniem ekosystemów leśnych oraz z organizmami leśnymi.
6. Uświadomienie znaczenia lasów dla funkcjonowania przyrody i życia człowieka.
7. Wypracowanie odpowiedzialnych, aktywnych postaw społeczeństwa w celu ochrony środowiska leśnego.
8. Uświadomienie konieczności przestrzegania norm i zakazów obowiązujących w lesie.
9. Rozbudzenie wrażliwości na piękno i bogactwo lasów
10. Kształtowanie wartości etycznych w bezpośrednim kontakcie z przyrodą.
11. Promowanie współczesnego leśnictwa, wiedzy leśnej oraz kultury i historii leśnictwa.
12. Ukazywanie kulturotwórczej roli lasu.

13. Dążenie do zrozumienia i akceptacji polityki leśnej przez społeczeństwo.
14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku leśników.
15. Rozpowszechnianie wiedzy o działaniach Lasów Państwowych w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska przyrodniczego.

Przekazywane treści:

1. Budowa i funkcjonowanie ekosystemów leśnych.
2. Znaczenie lasu: ekologiczne, produkcyjne i społeczne.
3. Zagrożenia i ochrona lasów.
4. Ochrona przyrody.
5. Zadania leśników i leśnictwa.

Pracownicy nadleśnictwa zaangażowani w działalność edukacyjną

W działalność edukacyjną będą zaangażowani wszyscy pracownicy Służby Leśnej oraz stażyści zatrudnieni w Nadleśnictwie. Koordynatorem wszystkich działań edukacyjnych będzie wyznaczony pracownik nadleśnictwa.

Partnerzy nadleśnictwa w edukacji leśnej społeczeństwa.

1. Placówki oświatowe: lokalne szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i przedszkola.
2. Lokalne samorządy.
3. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu.
4. Sąsiednie nadleśnictwa.
5. Muzea, w tym Muzeum Archeologiczne w Biskupinie i Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie.
6. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie.
7. Organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie.
8. Polski Związek Łowiecki (głównie miejscowe koła łowieckie).
9. Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna.
10. Organizacje harcerskie.
11. Ośrodki wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne, zielone szkoły itp.
12. Media: prasa, radio, telewizja.
13. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych.
14. Kościoły

Nadleśnictwo planuje współdziałać w cyklicznych imprezach i konkursach organizowanych przez inne podmioty. Są to między innymi:

- a. festyn archeologiczny w Biskupinie – Muzeum Archeologiczne w Biskupinie,
- b. konkurs ekologiczny pod hasłem „Zachowaj piękno Pałuk na kolejne tysiąclecie” – Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie,
- c. konkurs „Tworzymy piękny świat” – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Gąsawie,
- d. akcja „Sprzątanie Świata”,
- e. „Dzień Ziemi”.

Baza edukacyjna

Edukację leśną społeczeństwa planuje się prowadzić w oparciu o istniejącą bazę edukacyjną, którą stanowią:

- a. ścieżka przyrodniczo – leśna Dolina Rzeki Gąsawki
- b. leśne wiaty edukacyjne – 4 szt.
- c. pawilon edukacyjny na terenie rezerwatu archeologicznego w Biskupinie.
- d. sala narad Nadleśnictwa wyposażona w sprzęt multimedialny
- e. trasa dydaktyczna bez oznakowania – 12 szt.
- f. szkołka leśna wraz z jej infrastrukturą.
- g. ścieżka edukacyjna na Ładowisku leśnym Annowo.

Podstawową bazę edukacyjną będą stanowiły wybrane powierzchnie i obiekty leśne oraz różne formy ochrony przyrody.

Odbiorcy oferty edukacyjnej nadleśnictwa

1. Dzieci i młodzież szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich.
2. Dzieci i młodzież wypoczywająca na terenie nadleśnictwa.
3. Dzieci przedszkolne.
4. Uczestnicy wycieczek na teren nadleśnictwa.
5. Turyści indywidualni.

Formy edukacji ekologicznej

1. Zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem, głównie na ścieżce edukacyjnej.
2. Zajęcia w izbie leśnej (sala narad nadleśnictwa).
3. Udział w festynach, targach i wystawach.
4. Konkursy wiedzy leśnej i ekologicznej.
5. Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołami (w Domu Kultury, Urzędzie Gminy, itp.)
6. Pogadanki w szkołach, przedszkolach i innych placówkach.
7. Spotkania z dziećmi i młodzieżą na terenie Ośrodka Edukacji Leśnej i Szkołki Leśnej.
8. Imprezy okolicznościowe
 - a. Sprzątanie Świata,
 - b. Msza hubertowska,
 - c. Święto drzewa,
 - d. Dzień Ziemi,
 - e. Dokarmianie ptaków – przekazywanie szkołom karmy dla ptaków.
9. Wydawnictwa edukacyjne

Planowany rozwój bazy edukacyjnej

Planuje się wzbogacenie bazy edukacyjnej nadleśnictwa o nowe obiekty:

1. Centrum Edukacji Leśnej w Annowie (wiata edukacyjna wraz ze ścieżką edukacyjną i pomocami dydaktycznymi).
2. Wiata edukacyjna przy ścieżce edukacyjnej w Leśnictwie Oćwieka.
3. Izba edukacyjna w Leśnictwie Szczepanowo.

Powyższe zadania będą zrealizowane pod warunkiem uzyskania dotacji ze środków zewnętrznych.

Przewidywane źródła finansowania

1. Środki własne, w wysokości uzależnionej od sytuacji finansowej nadleśnictwa.
2. Środki WFOŚiGW w Toruniu.
3. Środki z budżetu państwa.

Planowanie i sprawozdawczość roczna

Planowanie i sprawozdawczość w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa prowadzone będą w sposób określony w Zarządzeniu nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 r. w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych (ZO – 733 – 6/03).

IV. Charakterystyka naturalnych walorów edukacyjnych nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Gołębki położone jest w południowej ubogiej w lasy części województwa kujawsko – pomorskiego na terenie 10 gmin: Rogowo, Gąsawa, Żnin, Barcin, Dąbrowa, Janikowo, Janowiec Wielkopolski, Pakość, Trzemeszno.

Wąskim wydłużonym pasem podzielonym ponadto na kilka drobniejszych kompleksów rozciąga się od Barcina na północ, po Trzemeszno na południu, od Janowca Wielkopolskiego na zachodzie, po Pakość na wschodzie. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa wynosi 1232 km², a rozpiętość powierzchniowa w linii prostej wynosi około 70 km.

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Gołębki wg stanu na 18.06.2014 r. wynosi 14.870,91 ha, w tym leśna 13.613,72 ha.

Nadleśnictwo nadzoruje 1.971,28 ha lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Nadzorowanych jest 16 obrębów ewidencyjnych. Lesistość w zasięgu terytorialnym jest niska i wynosi 12,8 %.

Nadleśnictwo administracyjnie podzielone jest na 2 obręby leśne: obręb Gołębki 8.975,76 ha i obręb Szczepanowo 5.895,25 ha; 11 leśnictw w tym szkółka leśna o powierzchni produkcyjnej 1172 ary.

Według obowiązującej w Lasach Państwowych Regionalizacji Przyrodniczo – Leśnej, lasy Nadleśnictwa Gołębki położone są w III Wielkopolsko – Pomorskiej Krainie Przyrodniczo-leśnej, w 7 Dzielnicy Wielkopolsko – Kujawskiej

i w Mezuregionach: III 7b – Pojezierza Wielkopolskiego (głównie obręb Szczepanowo) i w III 7c – Sandrów Gnieźnieńskich (głównie obręb Gołębki).

Najciekawsze elementy flory na obszarze nadleśnictwa zlokalizowane są z reguły na obszarach chronionych – w rezerwach, na siedliskach chronionych, na użytkach ekologicznych czy bagnach. Ponadto pospolicie występującą florę terenu nadleśnictwa wzbogacają niektóre licznie występujące rośliny chronione lub też osobliwości, jakimi są rośliny rzadkie nie objęte ochroną gatunkową.

Na terenie Nadleśnictwa Gołębki znajdują się następujące obiekty przyrodnicze:

- Rezerwaty przyrody – 3szt.
- Obszary Chronionego Krajobrazu – 2 szt.
- Obszary Natura 2000 - 2 szt.
- Pomniki Przyrody - 56 szt.
- Użytki ekologiczne - 4 szt.
- Strefa ochrony strefowej - 1 szt.

1. REZERWATY PRZYRODY

Rezerwaty przyrody są obszarami obejmującymi zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub krajobrazowymi. Ogólna powierzchnia rezerwatów w Nadleśnictwie Gołębki wynosi 95,93 ha.

W Nadleśnictwie Gołębki znajdują się następujące rezerwaty:

- a. Rezerwat Mierucinek** – (obwód Szczepanowo) jest to rezerwat częściowy o powierzchni 29,83 ha. Został utworzony w 1995 r. w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu dobrze wykształconego lasu dębowego na siedlisku zbiorowisk grądowych. Rezerwat położony jest w oddziale 165a Leśnictwa Mierucinek.
- b. Rezerwat Mięcierzyn** – (obwód Gołębki) jest to rezerwat częściowy o powierzchni ogólnej 53,22 ha. Został utworzony w 1996r. ze względu na fragment żyznej buczyny niżowej na terenach niewapiennych. Rezerwat położony jest w oddziałach 175a, b, c, 176a, b, c, d, f. Leśnictwa Mięcierzyn.
- c. Rezerwat Źródła Gąsawki** – (obwód Gołębki) jest to rezerwat częściowy o powierzchni ogólnej 12,88 ha. Został utworzony w 2001r. ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych źródeł rzeki Gąsawki. Rezerwat położony jest w oddziałach 32o, 33f, i, j, k, 34f, 45d, 46a, f, g, h leśnictwa Oćwieka.

2. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych. Ogólna powierzchnia Obszarów Chronionego Krajobrazu wchodząca w stan posiadania Nadleśnictwa Gołębki wynosi 4150 ha.

W Nadleśnictwie Gołębki można wyodrębnić dwa obszary chronionego krajobrazu:

a. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich utworzony został w 1991r. i obejmuje dwa systemy jezior, usytuowanych w granicach Pojezierza Gnieźnieńskiego (Żnińskiego) różniących się zasadniczo fizjonomią. Rynnę zachodnią, z jeziorami Dużym, Małym, Żnińskim, Weneckim, Biskupińskim i Gąsawskim charakteryzują płaskie brzegi i niski stopień lesistości, zaś rynnę wschodnią – głębsze wcięcie rynny, zdecydowanie wyższa lesistość brzegów, a co za tym idzie większe walory krajobrazowe i przydatność dla wypoczynku. Cały obszar zajmuje powierzchnię ok. 9569 ha, z czego w zasięgu Nadleśnictwa Gołębki znajduje się 3760 ha.

b. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich

Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich utworzony został w 1991r. i obejmuje ciąg jezior rynnowych z największymi: Rogowskim, Zioło i Wolskim. Cały obszar zajmuje powierzchnię 1700 ha z czego na terenie Nadleśnictwa Gołębki 390 ha.

3. OBSZARY NATURA 2000

W myśl ustawy o ochronie przyrody sieć obszarów Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody.

Na terenie Nadleśnictwa Gołębki występują dwa obszary Natura 2000:

a. Pojezierze Gnieźnieńskie PLH3000026

Jest to obszar o młodoglacjalnej rzeźbie terenu z bogactwem form - rynny polodowcowe, morena czołowa i denną, równina sandrowa. W granicach obszaru Pojezierza Gnieźnieńskiego znajduje się region charakteryzujący się wielkim bogactwem jezior. Są wśród nich jeziora będące największymi (Powidzkie, Niedzięgiel), a także najgłębszymi w Wielkopolsce (Budziławskie, Powidzkie). Obszar ma ważne znaczenie dla zachowania podwodnych łąk ramienicowych w Polsce. Lasy wchodzące w skład ostoi cechują się także najlepiej zachowanymi w Wielkopolsce świetlistymi dąbrowami. Wyróżniającym dla tego obszaru elementem szaty roślinnej są także kalcyfilne łąki o zmiennej wilgotności (trzęślicowe oraz świeże) oraz torfowiska nakredowe rozwijające się na pokładach kredy jeziornej. Na terenie administrowanym przez nadleśnictwo znajduje się niewielka część obszaru Natura 2000 w Leśnictwie Smolary - 39,40 ha.

b. Ostoja Barcińsko – Gąsawska PLH040028

Obszar ten jest elementem jednego z największych na Pałukach kompleksu leśnego otaczającego rynną z jeziorami połączonymi rzekami – Notecią i Gąsawką. Obejmuje górny bieg rzeki Gąsawki wraz z jej odcinkiem źródłiskowym oraz ciąg głęboko wciętych dolin łączących się z doliną Noteci. Stanowi rynną, której rozszerzenie wypełniają licznie jeziora. Strome zbocza tych dolin zajmują lasy grądowe, a na niewielkich powierzchniach również świetliste dąbrowy. Wzdłuż brzegów Gąsawki obecne są niewielkie płaty zarastających torfowisk przejściowych; w śródleśnych obniżeniach małe płaty torfowisk wysokich. W północnej części, na łąkach na zachód od Barcina odnotowano występowanie *Ostericum palustre* (starodub łąkowy). Znaczna część Ostoi Barcińsko – Gąsawskiej znajduje się na terenie Nadleśnictwa Gołębki:

- Leśnictwo Oćwieka – 660,53 ha
- Leśnictwo Łysinin – 295,15 ha
- Leśnictwo Niedźwiedzi Kierz – 135,58 ha
- Leśnictwo Szczepanowo – 13,15 ha

4. POMNIKI PRZYRODY

W myśl ustawy o ochronie przyrody pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych.

W Nadleśnictwie Gołębki występuje 56 Pomników Przyrody:

- Aleja Modrzewiowa – w Leśnictwie Niedźwiedzi Kierz w oddziałach 63f, 63k, 63l – 30 szt.
- Źródło Św. Huberta – w Leśnictwie Niedźwiedzi Kierz w oddziale 20a
- Głaz narzutowy:
 - w Leśnictwie Niedźwiedzi Kierz w oddziale 71f,
 - w Leśnictwie Oćwieka w oddziale 23b
 - w Leśnictwie Oćwieka w oddziale 28a
- Dąb szypułkowy:
 - w Leśnictwie Smolary w oddziale 211c, 211h, 244i
 - w Leśnictwie Łysinin w oddziale 88d
 - w Leśnictwie Mięcierzyn w oddziale 139d, 139j, 139h, 139c, 139f, 140g, 138a, 138f – łącznie 16 sztuk
- Sosna zwyczajna – w Leśnictwie Mięcierzyn w oddziale 141m
- Buk zwyczajny – w Leśnictwie Mięcierzyn w oddziale 138 h

5. UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Ogólna powierzchnia użytków ekologicznych w Nadleśnictwie Gołębki wynosi 40,73 ha.

W Nadleśnictwie Gołębki użytki ekologiczne występują na terenie następujących leśnictw:

- a. **Leśnictwo Długi Bród** – w oddziale 200c na powierzchni 11,82 ha - starodrzew sosnowy.
- b. **Leśnictwo Łysinin** – w oddziale 108a na powierzchni 5,34 ha – użytek porośnięty w 60 % krzewami wierzby oraz zadrzewieniem brzozowo – osikowo – olchowym.
- c. **Leśnictwo Szczepanowo** – w oddziale 1Cg na powierzchni 3,76 ha – użytek porośnięty w 10 % krzewami wierzby.
- d. **Leśnictwo Szczepanowo** - w oddziale 2a na powierzchni 19,81 ha – użytek porośnięty 50 % krzewami wierzby oraz zadrzewieniem olchowo – brzozowo – wierzbowym.

Obszary uznane za użytki ekologiczne to śródleśne bagna, zadrzewione lub zakrzewione, które ze względu na swoją odmienność środowiskową stanowią ważny element większych ekosystemów, dając schronienie różnym gatunkom zwierząt.

6. STREFA OCHRONNA WOKÓŁ GNIAZD

Na obszarze Nadleśnictwa Gołębki w Leśnictwie Łysinin w oddziale 132h wyznaczona została strefa ochrony bielika. Powierzchnia objęta ochroną wynosi 4,45 ha. Ochrona siedliska jest jednym z najważniejszych elementów ochrony gatunkowej zwierząt. Wytyczne w miejscach rozrodu strefy ochronne zabezpieczają siedliska ptaków drapieżnych przed działalnością człowieka oraz zapewniają spokój w okresie lęgów.

V. Obiekty edukacji leśnej nadleśnictwa.

1. Ścieżka przyrodniczo-leśna Dolina rzeki Gąsawki.
Ścieżka edukacyjna jest najczęściej odwiedzanym przez zwiedzających obiektem edukacyjnym w nadleśnictwie. Długość trasy wynosi około 1,8 km. Zlokalizowano na niej 11 przystanków tematycznych prezentujących zagadnienie dot. gospodarki leśnej oraz miejscowe zbiorowiska leśne i ich mieszkańców.

2. Sala konferencyjna nadleśnictwa.
Wyposażona jest w sprzęt multimedialny. Prowadzone na niej są zajęcia edukacyjne zwłaszcza z wykorzystaniem prezentacji i filmów o tematyce przyrodniczej.
3. Pawilon edukacyjny lasów Państwowych na terenie rezerwatu archeologicznego w Biskupinie.
Powstał w 2003 roku. Są w nim przygotowywane wystawy edukacyjne na czas trwania festynów archeologicznych, które corocznie są organizowane w miesiącu wrześniu przez Muzeum Archeologiczne w Biskupinie.
4. Wiaty edukacyjne w Leśnictwach Szczepanowo, Niedźwiedzi Kierz i Mierucinek.
Wyposażone są w ławki i miejsca na ognisko. Wykorzystywane głównie do zajęć edukacyjnych prowadzonych przez leśniczych.
5. Trasa dydaktyczna bez oznakowania – 12 szt.
W 9 leśnictwach wyznaczono 1 lub 2 takie trasy, na których znajdują się powierzchnie leśne, obiekty chronione, urządzenia łowieckie itp. Prowadzone są na nich lekcje terenowe przez pracowników leśnictw.
6. Szkołka leśna wraz z jej infrastrukturą.
Znajdują się tutaj, oprócz powierzchni produkcyjnych, przechowalnia nasion gatunków ciężkonasiennych, deszczownia, nieduże zadaszanie oraz zaplecze socjalne. Szkołka leśna jest najlepszym miejscem do prezentowania zagadnień związanych z nasiennictwem oraz produkcją sadzonek.

VI. Obiekty edukacji przyrodniczej innych podmiotów, znajdujące się na terenie nadleśnictwa.

1. Terenowa stacja ekologiczna w Leśnictwie Jeziora – prowadzona przez Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie.
Jest to dawna osada robotnicza, którą Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie wydierżawia od nadleśnictwa. Organizowane są tu spotkania edukacyjne i konferencje naukowe. Stacja posiada miejsca noclegowe i niezbędne zaplecze socjalne.
2. Zielona Szkoła w Chomiąży Szlacheckiej prowadzona przez Gminny Zespół Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej w Gąsawie. Dysponuje salą wykładową i miejscami noclegowymi.
3. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie, które organizuje między innymi wystawy i ekspozycje o tematyce przyrodniczej.

VII. Potencjalni partnerzy w edukacji leśnej społeczeństwa.

Głównymi partnerami nadleśnictwa w edukacji leśnej społeczeństwa są:

1. Placówki oświatowe: lokalne szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i przedszkola. Stałą współpracę nadleśnictwo prowadzi między innymi z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych w Gąsawie, Zespołem Publicznych Szkół w Rogowie,

Zespołem Publicznych Szkół w Gościeszynie, Przedszkolem Samorządowym w Gąsawie i Gminnym Przedszkolem w Rogowie.

2. Lokalne samorządy.
 - a. Powiat Żniński, Mogileński, Gnieźnieński i Inowrocławski
 - b. Gminy Rogowo, Gąsawa, Żnin, Barcin, Dąbrowa, Mogilno, Janikowo, Janowiec Wielkopolski, Pakość, Trzemeszno
3. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu
4. Sąsiednie nadleśnictwa.
5. Muzea, w tym Muzeum Archeologiczne w Biskupinie i Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie.
6. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie.
7. Organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie. Jest ono propagatorem powstania „Pałuckiego Parku Krajobrazowego”. Organizuje konkursy ekologiczne i konferencje naukowe. Aktywnie uczestniczy w sprawach dotyczących ochrony przyrody w regionie. Prowadzi szeroko rozumianą edukację ekologiczną. Z inicjatywy Stowarzyszenia został utworzony szlak rowerowy z Barcina do Gołębek.
8. Polski Związek Łowiecki (głównie miejscowe koła łowieckie).
9. Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna.
10. Organizacje harcerskie.
11. Ośrodki wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne, zielone szkoły itp.
12. Media: prasa, radio, telewizja.
13. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych.
14. Kościoły.

VIII. Wydawnictwa edukacyjne o Nadleśnictwie Gołębki.

1. „Przyroda, krajobraz, kultura Pałuk” – praca zbiorowa – Barcin 2001r.
2. Opracowania własne prezentujące Nadleśnictwo Gołębki:
 - „Nadleśnictwo Gołębki” – Wydawnictwo Czarno-Biała 1997r.
 - Folder „Nadleśnictwo Gołębki” - wydawany w latach 2009, 2012, 2013
 - Ścieżka przyrodniczo-leśna Dolina rzeki Gąsawki – Wyd. SAR Pomorze 2008r.
3. „Jeziora – Stacja Ekologiczna i Ścieżka przyrodnicza w Jeziorach” – Ewa Krasicka-Korczyńska, Janina Drązek – Barcin 1999r. – wydano ze środków WFOŚiGW
4. „Ścieżka rowerowa” – wydany przez Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie
5. „Flora i fauna Pomorza i Kujaw” – praca zbiorowa pod redakcją Ewy Krasickiej-Korczyńskiej – Bydgoszcz 2003r.
6. Od Wełny po Noteć Osobliwości przyrody Pałuk i Powiatu Żnińskiego - praca zbiorowa - Żnin
7. "O przyrodzie i kulturze okolic Barcina, Łabiszyna, Pakości"- praca zbiorowa pod redakcją Janiny Drązek, Juliana Chmiela, Michała Kupczyka - wydano przez Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie, Barcin 2008.

IX. Plan działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Gołębki.

Plan działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Gołębki na 2015 r.

1. Nowe obiekty edukacji leśnej

- a) budowa wiaty edukacyjnej na Ładowisku Leśnym Annowo – zadanie zostanie zrealizowane pod warunkiem uzyskania dotacji na ten cel ze środków zewnętrznych.

2. Planowane remonty, uzupełnienie i wzbogacenie istniejących obiektów edukacyjnych:

Utrzymanie porządku i konserwacja wyposażenia aktualnie istniejących obiektów edukacyjnych:

- utrzymanie w sprawności, nieoznakowanych tras edukacyjnych, wiat edukacyjnych, miejsc na ogniska i spotkań edukacyjnych przy leśnicówkach.
- bieżące naprawy pawilonu LP na terenie rezerwatu archeologicznego w Biskupinie,
- utrzymanie ścieżki edukacyjnej „Dolina rzeki Gąsawki” w Leśnictwie Oćwieka.

3. Planowane przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej w roku 2015

- Przygotowanie ekspozycji Lasów Państwowych na XXI Festynie Archeologicznym w Biskupinie (pod warunkiem udziału Lasów Państwowych w tej imprezie, Nadleśnictwo wystąpi o dofinansowanie do WFOŚiGW w Toruniu).
 - Cel: Promocja Lasów Państwowych, szeroka edukacja leśna
 - Adresaci – osoby odwiedzające Festyn Archeologiczny, głównie młodzież szkolna
 - Partnerzy: RDLP w Toruniu, nadleśnictwa RDLP w Toruniu (Bydgoszcz, Włocławek, Różanna, Szubin, Miradz, Żołędowo), Centrum Informacyjne Lasów Państwowych.
 - Termin – wrzesień 2015 r.
- **Aktualizacja i wydanie folderu edukacyjnego lub innego wydawnictwa o Nadleśnictwie Gołębki**
 - Cel: Promocja Nadleśnictwa Gołębki, połączona z szeroką edukacją leśną
 - Adresaci: przedszkola, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich, dorośli i inni.
 - Termin – październik 2015 r.
- **Prelekcje i pogadanki dotyczące ochrony przeciwpożarowej i zasad zachowania się w lesie**
 - Adresaci – przedszkola, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich, dorośli i inni
 - Termin – działalność ciągła
 - Partnerzy – PSP w Żninie i w Mogilnie,
- **Akcja „Sprzątanie Świata”**
 - Adresaci – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich,

- Termin – wrzesień 2015 r.
- Partnerzy – urzędy gmin, szkoły, koła łowieckie, zakłady usług leśnych.

• **Spotkania leśniczych z młodzieżą – „edukacja w lesie”**

- Cel – przybliżenie zagadnień związanych z gospodarką leśną, ochroną przyrody i ekologią
- Adresaci – przedszkola, szkoły (program odpowiednio zmodyfikowany do wieku odbiorcy)
- Termin – działanie ciągłe

• **Uczestnictwo w imprezach i akcjach edukacyjnych innych podmiotów**

- a. Uczestnictwo w organizacji „Zimowego Biegu Trzech Jezior”. Głównym organizatorem jest Gmina Trzemeszno – Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Trzemesznie. Jest to masowa impreza biegowa, w której uczestniczy około 1000 biegaczy z całego kraju. Rozdanie nagród odbędzie się na hali widowiskowo-sportowej w Trzemesznie, gdzie Nadleśnictwo przygotuje wystawę edukacyjną o tematyce przyrodniczo-leśnej.
- b. Uczestnictwo i współpraca w niektórych przedsięwzięciach realizowanych przez Stowarzyszenie Ekologiczne z Barcina:
XVI edycja konkursu „Zachowaj piękno Pałuk na kolejne tysiąclecie” – Konkurs adresowany jest do młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz placówek kulturalno-wychowawczych. Konkurs zostanie przeprowadzony w trzech kategoriach: fotografia, malarstwo praca plastyczna – technika dowolna; we współpracy z Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie, gdzie zostanie zorganizowana wystawa po jego rozstrzygnięciu.
- c. Udział w konkursie szkolnym "Z zoologią na ty" - organizatorem konkursu jest Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Gąsawie, wspólnie z UG w Gąsawie, Nadleśnictwem Gołębki i Kołem Łowieckim "Szarak" z Biskupina. W konkursie udział biorą uczniowie szkół podstawowych z Powiatu Żnińskiego.
- d. Udział w konkursie „Czysty Las”.
Organizatorem jest Towarzystwo Przyjaciół Lasu. Nadleśnictwo doradza uczestnikom i opiniuje prace.
Partnerami są głównie szkoły oraz przedszkola.

X. Sprawozdanie z działalności edukacyjnej nadleśnictwa z 2014 roku.

Tabela 1. Formy edukacji leśnej realizowane przez nadleśnictwo i frekwencja w roku 2014.

FORMA EDUKACJI	OGÓŁEM:		W TYM				
	LICZBA ZAJĘĆ	LICZBA UCZESTNIKÓW	DZIECI PRZEDSZKOLNE	DZIECI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH	MŁODZIEŻ SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH	MŁODZIEŻ SZKÓŁ ŚREDNICH	DOROŚLI
Lekcje terenowe, w tym na leśnej ścieżce edukacyjnej							
Spotkania z leśnikami w szkołach							
Prelekcje, pogadanki, wykłady poza szkołą							
Konkursy							
Akcje, imprezy okolicznościowe							
Wystawy							
Inne formy:							
a.							
b.							
c.							

Tabela 2. Współpraca stała z innymi podmiotami w zakresie edukacji w roku 2014.

PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE	LICZBA JEDNOSTEK	LICZBA WSPÓLNYCH IMPREZ, KONFERENCJI, KONKURSÓW, WARSZTATÓW, AKCJI ITD.
Szkoły		
Ośrodki Edukacji Ekologicznej		
Domy Kultury, muzea		
Organizacje pozarządowe		
Media		
prasa		
radio		
telewizja		
Kościoły		
Inne:		

Tabela 3. Pracownicy nadleśnictwa prowadzący edukację leśną w roku 2014.

lp.	STANOWISKO SŁUŻBOWE	WYKSZTAŁCENIE	STAŻ PRACY W LASACH PAŃSTWOWYCH
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

XI. Kronika działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Gołębki.